

Третій напрям профілактики ВІЛ/СНІДу в освітніх закладах – *формування умов, які підтримують профілактичну діяльність*. У межах цього напрямку здійснюється: сімейне консультування, спрямована на формування сімейних взаємовідносин; навчання батьків основам статевого виховання дітей; залучення до роботи людей, які здатні вплинути на дітей та молодь; залучення молоді на лідерські позиції в протидії епідемії ВІЛ/СНІДу; створення і підтримка у закладах освіти організаційних і психологічних умов для реалізації програм профілактики ВІЛ-інфекції та супроводу ВІЛ-інфікованих і членів їх сімей.

Отже, проведений аналіз дозволив виокремити та охарактеризувати напрями профілактики ВІЛ/СНІДу у закладах освіти, серед яких: просвіта й інформування у галузі ВІЛ/СНІДу; навчання відповідальній поведінці дітей і молоді; формування умов, які підтримують профілактичну діяльність.

Лях Т.Л.

м. Київ

ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДИТИНИ ДО ПРАЦІВНИКА ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ПРИТУЛКУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Соціальний захист бездоглядних та безпритульних дітей є однією з найгостріших проблем України. Безпритульних і бездоглядних дітей відрізняють нерозвиненість емоційної сфери, затримка інтелектуального розвитку, нестійкість уваги, деформація особистісного розвитку. Існує тенденція до зниженої самоповаги, неадекватної самооцінки. Ці діти страждають через нестачу довіри, ускладнені міжособистісні відносини, відчувають себе покинутими, знехтуваними, самотніми, тому що їх контакт з батьками порушений або відсутній взагалі. Їх відрізняє відсутність будь-яких перспектив особистісного та соціального характеру та підвищена агресія.

Аналіз контингенту дітей, які перебувають у притулках та центрах соціально-психологічної реабілітації, стан їхнього психофізичного розвитку, дозволяє зробити висновок про наявність потреби в узагальненні досвіду щодо встановлення взаємодії з ними.

Теоретиками та практиками соціально-педагогічної роботи розглядалися науково-теоретичні засади соціально-правового, соціально-педагогічного та соціального захисту дитинства (Н.Агаркова, І.Зверєва, А.Капська, О.Караман, М.Ковальчук, Л.Яковлєва); соціально-психологічні аспекти впливу вулиці на розвиток особистості дитини (Л.Виготський, Н.Йорданський, М.Крупініна, А.Лурія, А.Макаренко, С.Шацький, В.Шульгін); питання вдосконалення нормативно-правової бази щодо захисту неповнолітніх та профілактики негативних явищ у дитячому середовищі (Н.Комарова, В.Оржеховська, В.Татушинський, І.Трубавіна); соціально-психологічні механізми роботи з дезадаптованими дітьми (Л.Оліференко, А.Рєан, С.Рубінштейн, В.Шульга, Є.Холостова). Різноманітні аспекти соціального явища дитячої бездоглядності розглядалися у

дисертаційних дослідженнях Т.Бессонової, А.Кацера, Л.Кальченко, В.Кондратішко, Н.Павлік.

Мета статті: проаналізувати можливі прийоми формування довіри дитини до працівника притулку для дітей або центру соціально-психологічної реабілітації та розглянути проблему правильного використання простору під час першої взаємодії з дитиною.

Буд-який контакт – це процес, який складається з набору психологічних прийомів. Відбувається встановлення контакту невербальними засобами. Жорсткий, проникливий погляд – відштовхує, лякає. Щасливі очі, ласкавий, впевнений, доброзичливий і співчуваючий погляд приваблює. Посмішка поєднана з привітанням швидше приваблює дитину, ніж потоки красномовних слів.

Необхідно називати дитину по імені якомога частіше, адже люди люблять своє ім'я. Слід виявляти до дитини щирий інтерес. Усі, без виключення, люди відчують дефіцит інтересу, а діти, котрі опинилися у закладах соціального захисту тим паче. Діти задля того, щоб привернути і утримати таку увагу вигадують хвороби, скандалять, намагаються торкнутися вихователя, а інколи демонстративно погрожують суїцидом. Тому важливо дитину тримати у фокусі своєї уваги, дати їй відчуті власну значущість.

Доцільно провести невелику за часом презентацію себе. Це сприятиме формуванню довіри у дитини до спеціаліста, який має також бути їй цікавим.

Важливо вміти вибудовувати діалоги. Монологи спеціаліста – втомлюють, великі монологи – розсіюють увагу дитини. Діалог – це підтвердження того, що і спеціаліст, і дитина – слухає і чує.

Поінформованість – основа успішного спілкування. Спеціаліст повинен мати максимум інформації про дитину. Однак, окрім цього, він має бути добре обізнаним з великого кола питань, що стосуються способу життя дітей, девіацій, ознак насильства тощо.

Слід намагатися ставити дитині відкриті питання: "А що ти думаєш, що почуваєш?". Відповіді на такі запитання найчастіше бувають розмитими, однак, вони збільшують шанси спеціаліста на продовження спілкування у більш довірливій атмосфері.

В цей момент можна використовувати усі прийоми активного слухання: кивати, підтакувати, перепитувати, уточнювати слова. Небажано у цей час відводити очі, дивитися, потулившись, під ноги, перериватися на телефонні розмови, або виходити із кабінету, чи впускати туди інших. Уся увага повинна бути спрямована на дитину, адже фальш легко відчути. Прийом "споріднені душі" одразу зближить, адже завжди можна знайти щось спільне. Прийом "земляки" також може стати у нагоді, якщо спеціаліст і дитина з одного регіону, міста, селища. Прийом "допомога" використовують за підвищеної тривожності чи розгубленості дитини. Спеціаліст з'ясовує, якої допомоги потребує дитина, та пропонує свої послуги. Інколи навіть маленька послуга може швидко викликати прихильність дитини.

Спеціаліст повинен прагнути спільних дій, адже вони зближують людей. Він має демонструвати позитивний настрій. Бажано ні про кого не говорити погано, адже доброзичливість – залог успіху. Усі люди однакові: у глибині

душі вони хочуть вірити, що вони – хороші, розумні, ті, які потребують справжньої уваги.

Отже, перед спеціалістом притулку та центру соціально-психологічної реабілітації дітей постає складне завдання вибору прийому встановлення контакту з дитиною, що вимагає від нього високого професіоналізму та індивідуального підходу до кожної дитини.

Мазепа Х.П.

м. Львів

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНСЬКОМУ КАТОЛИЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Структурна перебудова, оновлення тенденцій і напрямів подальшого розвитку системи вищої освіти у контексті її інтеграції в європейський науково-освітній простір, приєднання вітчизняних вищих навчальних закладів до Болонського процесу спричиняють активізацію творчого пошуку ефективних форм і методів навчального процесу, які базуються на новітніх досягненнях наукової організації, дидактики, способів удосконалення зв'язку теорії з практикою об'єктів навчання.

Сьогодні в сфері освіти впроваджується велика кількість інновацій різного характеру, спрямованості, значимості. Швидкий розвиток вродовж останнього десятиліття соціально-педагогічної теорії і сфери практичної діяльності вимагає розробки нових концепцій, моделей, технологій підготовки професійних фахівців – адекватних сьогоденню і соціально-історичній перспективі нашої країни.

Аналіз логіки становлення і розвитку професії соціального педагога свідчить, що вона виникла із соціально-економічних потреб суспільства в цілому і певних категорій людей. Шлях до визнання професії соціального педагога і здобуття нею відповідного статусу тривав не одне десятиріччя.

Питання професійної підготовки соціального педагога вивчалось багатьма дослідниками, зокрема: А.Алексюком, В.Луговим, Н.Ничкало, І.Зязюном. Технологію професійної підготовки опрацьовували Ю.Бабанський, Т.Шамова, Г.Щукіна.

Проблема використання новітніх технологій є предметом дослідження таких вчених, як І.Зверева, Г.Лактіонова, І.Козубовської, О.Пічкара, А.Бахит. Доцільність використання інноваційних освітніх технологій висвітлено в роботах І.Козубовської, Д.Доброї, В.Сагарди.

Проблема педагогічних інновацій у цій сфері, на думку М.Швед, пов'язана із суттєвим посиленням демократичних тенденцій у житті нашого суспільства, а також у системі вищої освіти. Вони зумовлюють відхід від авторитарної дидактики та перегляд концептуальних принципів педагогічної взаємодії викладача і студента, надаючи позачергового значення розкриттю і врахуванню потенціалу особистості та її творчих можливостей. На цьому наголошують і польські дослідники.

